

Vážený pan
JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D.
náměstek ministra vnitra pro řízení
sekce legislativy, práva, archivnictví
a správních agend pověřený řízením
sekce veřejné správy
Ministerstvo vnitra
Nad Štolou 3
170 34 Praha 7

Vaše značka MV-345-3/VS-2017
Sp. zn. SZD/20/2017/MV-13868/2017
Datum 28. června 2017

Vážený pane náměstku,

odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra vydal v roce 2008 metodický pokyn¹ k **určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem**. Začátkem letošního roku odbor všeobecné správy tento metodický pokyn aktualizoval² pouze o kontakty na vedoucí skupin šetření trestných činů a dokumentace služby cizinecké policie Policie České republiky.

Při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem dochází k několika problémovým situacím.

- (1) Některé matriční úřady vyžadují jako podmínku pro přijetí souhlasného prohlášení o určení otcovství k dítěti ještě nenarozenému, je-li již počato, **předložení těhotenského průkazu**. Z předloženého těhotenského průkazu někde také pořizují fotokopii. Matriční úřady argumentují vzorem zápisu o určení otcovství, který je přílohou č. 4 metodického pokynu z roku 2008.

Povinnost předložit k souhlasnému prohlášení o určení otcovství těhotenský průkaz není žádným právním předpisem stanovena. Přesto je na internetových stránkách matričních úřadů zpravidla zveřejněn pomocný formulář souhlasného prohlášení, dle něhož je předložení těhotenského průkazu nezbytné.

Poskytnutí osobních údajů, které těhotenský průkaz obsahuje, není k přijetí souhlasného prohlášení o určení otcovství povinné. Rozsah osobních údajů v těhotenském průkazu překračuje stanovený účel. K prokázání těhotenství lze předložit například potvrzení lékaře. Domnívám se však, že postačující by mělo být prohlášení rodičů, jsou-li poučeni o tom, že úmyslné uvedení nesprávného údaje je přestupkem. Pokud by při zápisu narození dítěte do matriční knihy bylo zjevné, že souhlasné prohlášení bylo učiněno před početím dítěte, bylo by na rodné matrice, aby muž, který by měl být dle souhlasného prohlášení otcem, do matriky nezapsala.

1 Informace č. 4 ze dne 16. června 2008, čj. MV-51179-1/VS-2008.

2 Informace č. 7/2017 ze dne 13. ledna 2017, čj. MV-345-3/VS-2017 .

- (2) Některé matriční úřady vyžadují **současnou přítomnost obou rodičů** a mají tento požadavek uveden i na svých webových stránkách.³ I v těchto případech bývá někdy argumentováno vzory, které jsou přílohami č. 4 a 5 metodického pokynu z roku 2008.

Z občanského zákoníku⁴ ani ze zákona o matrikách⁵ nelze dovodit, že souhlasná prohlášení matky a domnělého otce musejí být učiněna současně. Jednoznačná je v tomto ohledu i komentářová literatura.⁶

- (3) Některé matriční úřady přijmou souhlasné prohlášení o určení otcovství pouze tehdy, pokud rodič **prokáže svoji totožnost platným dokladem totožnosti**.

Zákon o matrikách stanoví povinnost prokázat totožnost a předložit potřebné doklady při uzavření manželství a při vstupu do partnerství.⁷ Při souhlasném prohlášení o určení otcovství taková povinnost není stanovena. Je však zřejmé, že matriční úřad přijímající souhlasné prohlášení by o totožnosti rodičů neměl mít pochybnosti. Matriční úřad zpravidla nebude mít pochybnost o totožnosti občana tehdy, jestliže jeho občanský průkaz pozbyl platnosti před několika dny a nedošlo k podstatné změně podoby jeho držitele. Domnívám se, že v odůvodněných případech by rodiči měla být ponechána možnost prokázat totožnost i jiným hodnověrným způsobem. Striktní požadavek na předložení platného občanského průkazu, jestliže dotyčný jiný platný doklad totožnosti nemá, se jeví být nepřiměřený. Je třeba vzít také v úvahu, že občanský průkaz není možné vydat na počkání. Požadavek úřadu, aby rodič prokázal totožnost pouze platným dokladem totožnosti, může být ve svých důsledcích v rozporu se zájmem dítěte.

- (4) Aktualizace metodického pokynu z roku 2008 nezohledňuje změny právní úpravy, které nastaly od 1. ledna 2014.

Kdo není plně svéprávný, může podle občanského zákoníku⁸ učinit souhlasné prohlášení o určení otcovství **pouze před soudem**. Prohlášení učiněné před matričním úřadem osobou, která není plně svéprávná, nemá za následek určení otcovství. Před přijetím souhlasného prohlášení by proto matriční úřad měl plnou svéprávnost rodiče ověřit v informačním systému.

3 Světlou výjimkou je např. Úřad městské části Praha 6, <https://www.praha6.cz/codelat/urceni-otcovstvi-0700-008> [cit. 27. 6. 2017].

4 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5 Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

6 Hrušáková, M.; Králíčková, Z.; Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 541, ISBN 978-80-7400-503-9.

Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J.; Zuklínová, M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, a. s. 2014, s. 296, ISBN 978-807478-369-2.

7 Ustanovení § 32 a násl. zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

8 Ustanovení § 780 občanského zákoníku.

Vážený pane náměstků, dovoluji si Vás požádat o stanovisko k výše uvedeným otázkám. V odpovědi prosím uveďte naši spisovou značku. Uvítám, obdržím-li odpověď zhruba do 45 dnů ode dne doručení této výzvy.

Děkuji Vám za spolupráci.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)